

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО КАЛИНОВА с/у БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 45116/98)

РЕШЕНИЕ
(справедливо обезщетение)

СТРАСБУРГ

27 ноември 2008 г.

ВЛЯЗЛО В СИЛА НА

27/02/2009

Настоящото решение може да претърпи промени по отношение на формата.

По делото Калинова с/у България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение) в състав :

Райт Марусте, *председател*,

Карел Юнгвирт,

Володимир Буткевич,

Ренате Йегер,

Марк Вилигер,

Изабел Берро-Льофевр,

Миряна Лазарова Трайковска, *съдии*,

и Стивън Филипс, *заместник - секретар на отделението*,

след обсъждане на заседание на състава на 4 ноември 2008 г.,

постанови следното Решение, прието на същата дата :

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 45116/98) срещу Република България, с която българската гражданка г-жа Бонка Петрова Калинова („жалбоподателката“) е сезирала Европейската комисия за правата на човека („Комисията“) на 20 юни 1998 г. на основание стария член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

1. С решение от 8 ноември 2007 г. („решението по основния иск“), Съдът е постановил, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1 (*Калинова с/у България*, № 45116/98, §§ 71-80, 8 ноември 2007 г.).

2. Основавайки се на член 41 от Конвенцията, жалбоподателката е поискала справедливо обезщетение за имуществените и неимуществени вреди, претърпени от претендираното нарушение.

3. Тъй като въпросът за приложението на член 41 от Конвенцията не е бил доизяснен, Съдът е отложил произнасянето и е поканил Правителството и жалбоподателката да му представят в писмен вид, във срок от два месеца, своите становища по този въпрос и по-специално да му съобщят за всяко споразумение, което биха постигнали (*ibidem*, § 84, и точка 2 от диспозитива).

4. Съдия Калайджиева, която е избрана за съдия от страна на България, си е направила отвод (член 28 от Правилника на Съда), а на 1 октомври 2008 г. Правителството е определило друг избран съдия, съдията Лазарова Трайковска, която да бъде включена в състава на съда на нейно място (член 29 § 1 а) от Правилника).

ПРАВНА ОБСТАНОВКА

5. Съгласно разпоредбата на член 41 от Конвенцията,

« Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна. »

А. Вреди

6. За обезщетяване на имуществените вреди от лишаването от собственост, на което е била жертва, жалбоподателката претендира обезщетение на стойност актуалната пазарна оценка на бившата си собственост. Тя представя оценка от лицензиран оценител, поръчана от самата нея, който оценява собствеността на 30 708 евро (EUR) към месец март 2006 г. Според нова оценка, с дата 21 юли 2006 г., оценителят определя тази стойност на 37 464 EUR. Жалбоподателката претендира и 10 000 EUR за претърпени неимуществени вреди.

7. Правителството не представя становище.

8. Съдът припомня, още в самото начало, че решение, установяващо нарушение на Конвенцията, налага на държавата ответник правното задължение да прекрати нарушението и да поправи последиците от него. Ако вътрешното законодателство позволява само частично заличаване на тези последици, член 41 от Конвенцията вмениява на Съда правомощието да предостави обезщетение на ощетената страна от действието или бездействието, във връзка с които е установено нарушение на Конвенцията. Той разполага с известно поле за действие при упражняването на това правомощие, както показват това прилагателното „справедливо“ и изразът „ако е необходимо“.

9. Сред елементите, които се вземат предвид от Съда, когато се произнася по този въпрос, са имуществените вреди, т.е. реално претърпените загуби като пряка последица от нарушението, и неимуществени вреди, т.е. обезщетяване на безпокойството, неудобствата и несигурността, които произтичат от това нарушение, както и други неимуществени вреди (*Comingersoll S.A. с/у Португалия* [GC], № 35382/97, § 29, ЕСПЧ 2000-IV).

10. Когато се касае за имуществена вреда, критериите, които следва да се използват, за да се определи дължимото обезщетение от държавата ответник, зависят от характера на установеното нарушение (*Тодорова и др. с/у България* (справедливо обезщетение), №№ 48380/99, 51362/99, 60036/00 и 73465/01, § 8, 24 април 2008 г.). Незаконно лишаване от собственост оправдава прилагането на

принципа *restitutio in integrum* и следователно, при липса на възстановяване в натура, обезщетяване в размер на актуалната стойност на засегнатото имущество (*Papamichalopoulos и др. с/у Гърция* (член 50), решение от 31 октомври 1995 г., серия А № 330-В, стр. 59, § 36). За сметка на това, когато установеното нарушение произтича не от незаконно лишаване от собственост, а от липсата на поддържане на „справедливо равновесие“ между общият интерес и правата на засегнатият индивид, обезщетението не следва задължително да отразява пълната и цялостна стойност на засегнатото имущество. Законните цели на публичния интерес, преследвани чрез мерките за икономически реформи или социална справедливост, могат да оправдаят обезщетение по-малко от пълната пазарна цена. Обезщетение по-ниско от пълното обезщетение може да се наложи, също така, когато имуществото е отнето в полза на държавата за извършването на изменения в конституционната система на дадена държава (*Тодорова и други*, цитирано по-горе, § 8 ; *Бивш цар на Гърция и други с /у Гърция* [GC] (справедливо обезщетение), № 25701/94, § 78, 28 ноември 2002 г.).

11. В решението *Тодорова и други* (справедливо обезщетение), което се отнасяше до случаи подобни на този по настоящото дело, където на жалбоподателите е била отнета собствеността на недвижимите имоти в полза на старите собственици на същите имоти, Съдът е поставил разграничение между случаите, когато това се е вписвало в законните цели на реституционните закони и тези, при които това излиза извън тази рамка и се изразява в разширително приложение на тези закони. При втората хипотеза, Съдът е счел, че предоставеното обезщетение съгласно член 41 следва да бъде в „разумно съотношение“ с настоящата стойност на имуществото, т.е. на стойност, която Съдът би счел за приемлива от гледна точка на член 1 от Протокол № 1, ако държавата-ответник бе обезщетила жалбоподателите (решение цитирано по-горе, §§ 9 и 11).

12. По отношение на настоящото дело, в решението си по основните претенции Съдът е постановил нарушение на член 1 от Протокол № 1 изразявайки се по следният начин :

« 73. (...) отмяната на собствеността на жалбоподателката не се е вписвала ясно в рамките на законните цели преследвани от реституционните закони, но представлява случай, в който въпросното законодателство е било приложено разширително. (...)

75. При тези обстоятелства, Съдът счита, че запазването на справедливия баланс съгласно член 1 от Протокол № 1 е налагало жалбоподателката да получи за претърпяното лишаване от собственост обезщетение, което да бъде в разумно съотношение със стойността на имуществото към момента, когато това е настъпило.

76. Впрочем, влизането в действие на приложимите вътрешни правила в конкретния случай е довело да обратния резултат – жалбоподателката не е получила никакво обезщетение. »

13. С оглед на това, Съдът трябва да определи обезщетение за имуществени вреди, което да бъде в разумно съотношение с настоящата стойност на имуществото, като се вземат предвид оценките, представени от жалбоподателката, и данните, с които съдът разполага, относно пазарните цени на местните недвижими имоти. Освен това, като се имат предвид обстоятелствата по настоящото дело, що се отнася до приложението на законодателство, прието в уникалния контекст на прехода от тоталитарен режим към демократично общество, следва да се прилагат съображения за справедливост по отношение на всички повдигнати обвинения в нарушения (*Тодорова и други* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, § 12).

14. Съдът отбелязва, че имотът от чиято собственост е била лишена жалбоподателката, представлява четиристайна къща в центъра на Нова Загора, с площ от 115,60 кв.м., от които 100 кв.м. обитаеми, както и правото на строеж върху мястото. Къщата е била построена през 1906 г. и обновена през 1991 г.

15. Като се вземат предвид данните, с които разполага за пазара на недвижими имоти в Нова Загора, и конкретните обстоятелства в настоящия случай, Съдът счита че сумата от 27 000 EUR представлява справедливо обезщетение в съотношение с настоящата стойност на къщата и присъжда тази сума на жалбоподателката като обезщетение за имуществени вреди.

16. Що се отнася до неимуществените вреди, с оглед обстоятелствата по делото и произнасяйки се по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателката 3 000 EUR.

Б. Разходи

17. Жалбоподателката не е представила искане относно евентуално направените разходи след произнасянето на основното решение. С оглед на това, Съдът счита, че не следва да ѝ се присъжда сума по тази точка.

В. Лихва за забава

19. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Приема,*

а) че държавата-ответник следва да изплати на жалбоподателя в срок от три месеца от влизането в сила на решението, съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми като легова равностойност по курса, приложим в деня на плащането:

- i. 27 000 евро (двадесет и седем хиляди евро), както и всички суми, дължими като данъци и такси, за имуществени вреди;
- ii. 3 000 евро (три хиляди евро), както и всички суми, дължими като данъци и такси, за неимуществени вреди;

б) че от изтичането на горепосочения срок до изплащането на определените суми, върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процентни пункта;

2. *Отхвърля* искането за справедливо обезщетение за останалата част.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 27 ноември 2008 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Стивън Филипс
Заместник-секретар

Райт Марусте
Председател